

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kirkkolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi kirkkolakiin ne muutokset, jotka aiheutuvat tuomiokapitulien ylläpidon ja kurojenpapin virkojen siirtämisestä Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle. Näitä muutoksia ovat kirkkolakiin otettavat säännökset niiden tuomiokapitulien viranhaltijoiden virkamiesoikeudellisesta asemasta, joiden virat muuttuvat valtion viroista kirkon viroiksi.

Tuomiokapitulien toiminnan edellytyksiä hiippakunnallisena hallintoviranomaisena ja hiippakunnan hengellistä toimintaa johtavana keskuksena tehostetaan. Tähän saakka tuomiokapitulien on kirkkolain mukaan ollut tehtävä kaikki päätöksensä tuomiokapitulikollegiossa. Nyt kirkkolakiin ehdotetaan säännöksiä, jotka mahdollistavat toimivallan siirtämisen tuomiokapitulien puheenjohtajalle ja jäsenelle. Nämä voisivat ehdotuksen mukaan ratkaista yksin tuomiokapitulien puolesta sellaisia asioita, joiden laatu ja merkitys ei vaadi niiden käsittelemistä tuomiokapitulissa.

Ehdotukseen sisältyy muutoksia myös piis-

pan vaaliin. Maallikkovalitsijoiden osuutta piispan vaalissa ehdotetaan lisättäväksi niin, että maallikkovalitsijoita tulee yhtä monta kuin pappeja ja lehtoreita. Kukin äänestää yhtä ehdokasta.

Ehdokassijoille asetetaan kolme pappia siinä järjestyksessä kuin he ovat saaneet vaalissa ääniä. Tasavallan presidentti nimittää yhden heistä piispaksi.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi kirkkolakia siten, että siitä poistetaan viittaukset valtion virkamieslakiin ja kirkon virkasääntöön virkasuhteen päättymisperusteet sisältävänä normistona ja että lakiin lisätään kirkkohallituksen antamaa mallivirkasääntöä vastaavat pykälät viranhaltijan irtisanomisesta ja virkasuhteen lakkaamisesta ilman irtisanomista. Esityksellä saatetaan näin kirkkolain säännökset sopusointuun hallitusmuodon 15 §:n 3 momentin säännöksen kanssa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	3
1. Johdanto	3
2. Nykytila	3
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	3
2.2. Nykytilan arviointi	3
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	3
4. Esityksen vaikutukset	4
4.1. Taloudelliset vaikutukset	4
4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	5
5. Asian valmistelu	5
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	5
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	6
1. Lakiehdotuksen perustelut	6
2. Voimaantulo	8
LAKIEHDOTUS	
Laki kirkkolain muuttamisesta	10
LIITE	
Rinnakkaisteksti	
Laki kirkkolain muuttamisesta	14

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Uskonpuhdistuksen yhteydessä piispojen, tuomiokapitulien ja luostarien maanomaisuus otettiin Ruotsi-Suomessa kruunun haltuun. Piispojen nimitysoikeus siirtyi kuninkaalle. Käytännössä muutos merkitsi sitä, että valtio sitoutui ylläpitämään tuomiokapituleja. Katsottiin, että valtion tuli vastata kustannuksista, koska se oli ottanut tuomiokapitulien tulot itselleen. Järjestely on tähän saakka ollut pääpiirteissään voimassa.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Evankelis-luterilaisessa kirkossa hiippakuntahallinto on yksi kirkon hallinnon neljästä portaasta: seurakunnat, rovastikunnat, hiippakunnat ja kirkon keskushallinto. Hiippakuntahallinto on ainoa näistä neljästä portaasta, joka saa tulonsa etupäässä valtion talousarvion kautta. Hiippakuntahallinnon järjestäminen on siten riippuvainen valtion tekemistä päätöksistä, erityisesti talousarviokäsittelyn yhteydessä. Tämä koskee esimerkiksi uusien virkojen perustamista.

Kuitenkin valtion talousarviossa olevien määrärahojen lisäksi myös kirkon keskusrahastosta on maksettu tuomiokapitulien toimintamenoja. Kirkko on yksin vastannut hiippakunnallisen toiminnan kustannuksista. Suurin menoerä tällä alueella on varsinaisen hiippakuntahallinnon ulkopuolella toimivien hiippakunnallisten viranhaltijoiden palkkauskulut.

Hallitusmuotoa muutettiin perusoikeus uudistuksessa vuonna 1995. Hallitusmuodon 15 §:n 3 momenttiin otettiin tällöin uutena säännös, jonka mukaan ketään ei saa erottaa työstä ilman lakiin perustuvaa syytä. Velvollisuus säätää lain tasolla työstä erottamisen perusteista koskee myös virkasuhteesta tehdystä työstä erottamista. Virkasuhteen keskeisimmistä päättymisperusteista on kirkossa määrätty tällä hetkellä virkasäännössä.

Voimassa olevassa kirkkolaisissa (1054/93) säädetään kurinpidollisesta viraltapanosta ja määrääjäksi virantoimituksesta erottamisesta (23 luku), virantoimituksesta pidättämisestä turvaamistoimenpiteenä (6 luvun 9 ja 10 §), viranhaltijan eroamisista ja velvollisuudesta erota virasta työkyvyn menettämisen

vuoksi (6 luvun 8 §) sekä lomauttamisesta (6 luvun 6 a §). Lisäksi kirkkolain 6 luvun 14 §:ssä säädetään muun ohella, että voimassa olevien säännösten lisäksi yleiset määräykset seurakunnan viranhaltijan erosta annetaan virkasäännössä, jonka tuomiokapituli vahvistaa. Kirkkohallitus on antanut seurakunnille mallivirkasäännön, jonka 14 § sisältää määräykset viranhaltijan irtisanomisperusteista ja 16 § määräykset muista virkasuhteen päättymisperusteista. Seurakuntien virkasäännöt ovat näiltä osin lähes poikkeuksetta mallivirkasäännön mukaisia.

2.2. Nykytilan arviointi

Evankelis-luterilaisen kirkon piirissä on hiippakuntahallintoa pyritty uudistamaan niin, että tuomiokapitulit eivät olisi vain hallinnollisia ja lainkäyttöviranomaisia, vaan niistä muodostettaisiin aktiivisia hiippakunnallista toimintaa johtavia keskuksia. Hiippakuntahallinnon uudistaminen on kirkon tehtävä. Nykyisen järjestelmän vallitessa ratkaisevat päätökset tulisi kuitenkin tehdä valtion toimesta vuosittaisen talousarviokäsittelyn yhteydessä. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että valtio joutuisi ottamaan kannan siihen, mitä virkoja ja toimia hiippakunnissa on ja kuinka paljon varoja käyttömenoihin vuosittain myönnettään. Valtion näin voimakas puuttuminen kirkon neliportaisen hallinnon toiseen ja vain tähän portaaseen ei ole johdonmukaista eikä perusteltavissa. Kehitys on kulkenut valtion ja kirkon suhteiden järjestelyssä kirkon suurempaan itsenäisyyteen, mikä ei kuitenkaan toistaiseksi ole ulottunut hiippakuntahallintoon. Käytännön toiminnan kannalta hiippakuntahallinnon kehittäminen on osoittautunut vaikeaksi myös siitä syystä, että nykyisessä järjestelmässä ei valtio eikä kirkkokaan ole katsonut asianaan olevan vastata tuomiokapitulilaitoksen uudistamisesta.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Huolimatta siitä, että tuomiokapituli hoitaa erinäisiä tehtäviä, jotka periaatteessa kuuluvat valtiolle ja joihin kuuluu julkisen vallan käyttöä, tuomiokapitulin on kuitenkin pääasiassa katsottava olevan kirkon eikä valtion elin. Tuomiokapitulin kirkollinen luonne

johtuu sen tehtävistä hengellisen elämän edistäjänä ja tätä ilmentävät tuomiokapitulille kirkkolaissa ja -järjestyksessä säädetty tehtävät. Tämä ei estä sitä, että tuomiokapitulien jäsenet, myös kirkollisia tehtäviä suorittaessaan, ovat virkamiehiä julkisoikeudellisessa virkasuhteessa ja toimivat virkavastuun alaisina.

Kirkolliskokouksen mielestä kirkon tulee jatkossa ottaa vastuu tuomiokapitulilaitoksen ja hiippakuntahallinnon kehittämistä. Tämä merkitsisi jatkoa kirkkolain uudistuksessa omaksuttuun linjaan, jonka mukaan kirkko itse päättää aikaisempaa enemmän omista asioistaan. Kirkko saisi myös mahdollisuuden aikaisempaa paremmin kehittää kirkon hallintoa ja toimintaa hiippakuntatasolla.

Edellä mainittuihin tavoitteisiin päästään säätämällä laki tuomiokapitulien ylläpidon ja kuurojenpappien virkojen siirtämisestä sekä eräiden tonttien luovuttamisesta Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle. Kirkolliskokous on kirkkolain 2 luvun 2 §:n 2 momentin mukaisesti antanut opetusministeriölle lausunnon tätä tarkoittavasta lakiluonnoksesta. Kirkon ja valtion käymien neuvottelujen perusteella kirkolliskokous päätti keväällä 1995, että myös kuurojenpappien virat siirtyvät kirkolle. Tästä johtuen tuomiokapitulilaitoksen siirron eräänä täytäntöönpanotoimena kuurojen sielunhoitotyön järjestäminen siirtyy kirkon vastuulle.

Kirkkolakiin nyt ehdotetut muutokset ovat seurausta siitä, että tuomiokapitulien ylläpito siirtyy kirkon vastuulle. Piispan nimittämis-oikeus ehdotetaan edelleen säilytettäväksi tasavallan presidentillä, joka nimittäisi yhden kolmesta ehdolle pannusta piispaksi. Piispanvaalin äänestystapaa ja ehdollepanoa koskeviin säännöksiin ehdotetaan muutoksia. Kirkon vaalijärjestyksen otetaan säännös koevaalin järjestämisestä ennen varsinaista piispanvaalia piispaehdokkaiden etukäteiskannatuksen selvittämiseksi.

Esityksen tavoitteena on lisäksi muuttaa kirkkolain asianomaiset kohdat siten, että ne ovat sopusoinnussa perusoikeusuudistuksessa muutetun hallitusmuodon 15 §:n 3 momentin kanssa. Näin ollen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kirkkolakia siten, että siitä poistetaan viittaukset valtion virkamieslakiin ja kirkon virkasääntöön virkasuhteen päättymisperusteet sisältävänä normistona ja että lakiin lisätään kirkkohallituksen antamaa mallivirkasääntöä vastaavat pykälät viranhaltijaa irtisanomisesta ja virkasuhteen lak-

kaamisesta ilman irtisanomista.

Kirkkolain vuoden 1994 alusta voimaan tulleen kokonaisuudistuksen valmistelussa seurattiin, papiston oikeusasemaa lukuunottamatta, keskeisiä edellisen valtion virkamieslain (755/86) periaatteita. Sen jälkeen on papiston erioikeudet poistettu 1 päivästä elokuuta 1995 lukien ja edellä mainittu valtion virkamieslaki kumottu uudella valtion virkamieslailla (750/94). Perusoikeusuudistuksen johdosta on lisäksi valmisteltavana lain säätäminen kunnallisen viranhaltijan palvelussuhdeturvasta.

Valtion ja kuntien virkamieslainsäädännön muutosten ja papiston erioikeuksien kumoamisen johdosta kirkossa on käynnistetty kirkon viranhaltijoiden oikeusasemaa koskevan lainsäädännön selvitystyö, joka tähtää lainsäädännön kokonaisuudistukseen. Kun tällainen selvitystyö vie lausuntokierroksineen aikaa, kirkolliskokous on tässä vaiheessa esittämässä vain virkasuhteen päättymisperusteiden siirtämistä kirkkolakiin. Menettelyä puoltaa sekin, että asia liittyy osittain 1 päivänä tammikuuta 1997 voimaan tulevaisuun suunniteltuun tuomiokapitulien ylläpidon ja kuurojenpappien virkojen siirtämiseen Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Tuomiokapitulien siirrosta aiheutuvat lisäkustannukset kirkolle ovat vuoden 1996 valtion talousarvioesityksen tasossa noin 16 miljoonaa markkaa, jota vielä nostaa kirkkoyönantajan korkeampi sivukuluosuus noin 1,7 miljoonalla markalla. Kokonaiskustannus kirkon keskusrahastolle on siten tässä vaiheessa noin 17,7 miljoonaa markkaa vuositasona.

Valtion ja kirkon välisten neuvottelujen tuloksena on päädytty ratkaisuun, jonka mukaan valtio korvaa tuomiokapitulien siirrosta kirkolle aiheutuvat kustannukset nykytalon mukaisesti siirron tapahduttua neljän vuoden ajan. Nykytalon määrittämään siirtoa edeltävän kalenterivuoden kustannustason mukaan Korvaus suoritetaan alentamalla kirkon työnantajana maksettavaa sosiaaliturvamaksua prosenttimääräisesti mainittuina vuosina siten, että alennuksesta kirkolle aiheutuva hyöty vastaa määrältään valtion maksettavaa korvausta.

Kirkon ja valtion välisiä taloudellisia suh-

teita selvittämään on 4 päivänä huhtikuuta 1996 asetettu toimikunta, jonka tekemän ehdotuksen perusteella sovitaan siitä, millä tavalla tuomiokapitulien ylläpidosta aiheutuvat kustannukset korvataan kirkolle siirtymäkauden jälkeen.

Kirkkohallitus toteaa lausunnossaan kirkkoliskokokoukselle, että seurakunnille jäävä hyöty on siirrettävä keskusrahastolle tuomiokapitulien rahoittamiseksi. Kirkkohallituksen lausunnon mukaan keskusrahaston noin 17 miljoonan markan lisämenojen kattaminen merkitsee seurakuntien penniveron nostamista vähintään 0,062 penniä äyriltä ainakin seuraavaksi neljäksi vuodeksi. Tämän jälkeen keskusrahaston rahoitustarve ja -muoto riippuu mainitun yhteistyöelimen selvitysten pohjalta tehtävistä ratkaisuisista. Kirkolliskokous päättää seurakuntien keskusrahastomaksujen lopullisesta suuruudesta erikseen asianomaisen vuoden talousarvion yhteydessä.

4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Eduskunnalle keväällä 1996 annettu hallituksen esitys tuomiokapitulien ylläpidon siirtämistä Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle koskevaksi lainsäädännöksi (HE 18/1996 vp) on laadittu niin, että tuomiokapitulien nykyiset virat ja työsopimussuhteiset tehtävät sekä viranhaltijat ja työntekijät siirtyvät suoraan lain nojalla kirkolle ilman, että tehdään muodollisia virkojen lakkauttamista ja perustamispäätöksiä. Tällöin kirkkolakiin on otettava näitä virkoja koskevat säännökset. Myös kuurojenpappit siirtyvät lain nojalla kirkon viranhaltijoiksi ja jatkossa myös heidän palkkauksensa suoritetaan kirkon varoista. Kirkolle siirtyvän henkilöstön palkka- ja eläke-edut turvataan siirtolailla kirkolliskokouksen aikaisemmin edellyttämällä tavalla. Kuurojenpappien asema järjestettäisiin kirkon sisäisin määräyksin osaksi hiippakunnallista toimintaa tuomiokapitulien alaisuuteen.

5. Asian valmistelu

Tuomiokapitulilaitoksen asemaa sekä sen teologisia ja kirkko-oikeudellisia perusteita on viime vuosikymmeninä käsitelty lukuisissa komiteoissa, toimikunnissa ja työryhmissä. Tuomiokapitulien siirtokysymyksen kan-

nalta merkittävimmät toimeksiannot ovat olleet valtioneuvoston asettama kirkko ja valtio -komitea sekä opetusministeriön asettama tuomiokapitulitoimikunta.

Kirkko ja valtio -komitean mietinnössä (komiteanmietintö 1977:21) ehdotettiin, että hiippakuntahallinto tuomiokapitulilaitokseen olisi siirrettävä kirkon sisäiseksi organisaatioksi. Tuomiokapitulitoimikunnan ensimmäinen osamietintö (komiteanmietintö 1984:58) selvitti tuomiokapitulien organisaatiota ja tehtäviä sekä aineelliset voimavarat. Toisessa osamietinnössä (komiteanmietintö 1985:65) esitettiin kolme ratkaisuvaihtoehtoa tuomiokapitulilaitoksen kehittämiseksi. Kolmas osamietintö (komiteanmietintö 1987:55) sisälsi lopullisen ehdotuksen, joka ei vaatinut lainsäädännöllisiä toimenpiteitä. Ehdotuksen mukaan tuomiokapitulilaitoksen kustannuksista siirrettäisiin osa kirkon vastattavaksi. Toimikunnan ehdottama kustannusten osittainen siirtomenettely valtion tuloja menoarviosta kirkon keskusrahaston talousarvioon toteutettiin vuoden 1989 alusta lukien.

Kirkolliskokous asetti vuonna 1989 komitean laatimaan ehdotukset tuomiokapitulilaitoksen kehittämismuutosehdosta. Tuomiokapitulikomitea jätti kirkolliskokoukselle asiaa koskevan mietintönsä (Suomen ev.lut. kirkon keskushallinto, Sarja A 1994:1) vuoden 1994 alussa. Tämä kirkolliskokouksen ehdotus pohjautuu komitean mietintöön.

Ehdotus on valmisteltu kirkkohallituksessa ja kirkolliskokouksen lakivaliokunnassa. Akava-JS ry., Seurakuntien Viran- ja Toimihaltijain Liitto SVTL r.y. ja Kunta-alan unioni r.y. ovat antaneet lausuntonsa kirkkolain muutosehdotuksista siltä osin, kuin ne koskevat kirkon henkilöstön asemaa.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Eduskunnalle annettu, edellä mainittu hallituksen esitys tuomiokapitulien ylläpidon siirtämistä Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle koskevaksi lainsäädännöksi ja tämä kirkolliskokouksen hyväksymä kirkkolain muutosehdotus, joka koskee tuomiokapitulien asemaa, olisi käsiteltävä yhdessä ja kaikki lait olisi saatettava voimaan samanaikaisesti 1 päivästä tammikuuta 1997.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

6 luku. Viranhaltijat ja työntekijät

A. Yleiset säännökset

8 a §. *Virkasuhteen irtisanominen.* Työnantajan irtisanomismahdollisuus koskisi samoja viranhaltijoita kuin nykyisinkin. Vakinaiset papit, lehtorit ja kanttorit olisivat siten edelleen irtisanomismahdollisuuden ulkopuolella. Seurakuntapastorin asemaan ja tuomiokapitulin toimivaltaan virkamääräysten käsittelijänä ei ehdoteta muutoksia. Ehdotetut irtisanomissäännökset koskisivat siten muita seurakuntien, seurakuntayhtymien ja kirkon erityistehtävissä olevia viranhaltijoita. Ehdotetut säännökset vastaavat pääosin nykyisin virkasäännön 14 §:ssä olevia irtisanomisperusteita. Viran lakkaamistilanteessa viranhaltijan irtisanominen olisi kuitenkin mahdollista vain, jos viranhaltijaa ei voitaisi kohtuudella siirtää muuhun virkaan tai tilapäiseen virkasuhteeseen, ottaa samankaltaisiin tehtäviin työsuhteeseen tai kouluttaa sellaisiin tehtäviin. Siten irtisanomisedellytykset olisivat soveltuvin osin samat kuin mitä työsopimuslain 37 a §:ssä (723/88) on työsopimussuhteessa olevan työntekijän osalta säädetty.

8 b §. *Virkasuhteen lakkaaminen ilman irtisanomista.* Pykälä koskee myös papin-, lehtorin- tai kanttorinviran haltijaa, jollei kirkkolaista muuta johdu. Lukuunottamatta 1 momentin 1 ja 2 kohtaa säännökset vastaavat lähes sanatakkasti kirkkohallituksen hyväksymän mallivirkasäännön ja kirkolliskouksen antaman kirkon erityistehtävissä olevien viranhaltijoiden virkasäännön 16 §:ssä nykyisin olevia säännöksiä. Määräaikainen virkasuhde lakkaisi ilman irtisanomista kuitenkin vain, jos sellaisen virkamääräyksen antamiseen on ollut työsopimuslain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu peruste. Koeaikainen virkasuhde voitaisiin purkaa soveltuvin osin samoilla perusteilla kuin koeaikainen työsopimussuhde.

Pykälän 5 momentin mukaan viranhaltijan eroaminen kirkosta merkitsee virkasuhteen lakkaamista. Tämä perustuu 1 §:n 2 momentin säännökseen, jonka mukaan kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhtymän virassa sekä jumalanpalvelukseen, kirkollisiin toimi-

tuksiin, diakoniaan tai opetukseen liittyvässä pysyväisluonteisessa työssä voi olla vain evankelis-luterilaisen kirkon jäsen.

B. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän virat

14 §. *Virkasääntö.* Pykälän 1 momentin mukaan viranhaltijoiden erottamisperusteista ei voitaisi enää määrätä virkasäännöllä. Säännös siitä, että pappia, vakinaista lehtoria tai vakinaista kanttoria ei voida irtisanoa, on sijoitettu 8 a §:n 6 momenttiin.

C. Erityisvirat

15 §. *Kirkon erityistehtäviä varten perustetut virat ja erityistehtävissä olevien virkasääntö.* Pykälän 1 momentissa säädetään valtion virkamieslain soveltamisesta niihin tuomiokapitulin virkoihin, joiden palkkaus suoritetaan valtion varoista. Kun tuomiokapitulin virkamiehet siirtyvät erityislailla myös muodollisesti kirkon palvelukseen, on säännös nykyisessä muodossaan tarpeeton. Momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä mainitaan ne virat, joita on pidettävä erityisvirkoina. Tuomiokapitulien virkoihin kuuluvat siten nykyiset valtion virat ja hiippakunnalliseen toimintaan perustetut virat. Kun kaikki tuomiokapitulin viranhaltijat tulisivat jatkossa olemaan kirkon viroissa, ei enää olisi tarpeen mainita erikseen hiippakunnallisista viranhaltijoista.

Säännöksellä ei ole tarkoitus muuttaa esimerkiksi piispan viran luonnetta kirkon eräänä perusvirkana, vaan säännös on virkamiesoikeudellinen sisältäen viittauksen kirkolliskokouksen antamaan erityisvirkasääntöön, jota jatkossa sovellettaisiin kaikkiin tuomiokapitulien viranhaltijoihin, jollei erikseen muuta säädettäisi, määrättäisi tai sovitaisi.

Tuomiokapitulien virkojen lisäksi muita erityisvirkoja olisivat kirkkohallituksen virat ja esimerkiksi kirkkojärjestyksen 6 luvun 56 §:ssä mainitut rajaseutuvirat.

17 §. *Virat erityisiä tarpeita varten.* Ehdotuksen mukaan kuurojenpapit siirtyisivät kirkon virkoihin. Nykyisin voimassa olevan kuurojen sielunhoidon järjestämisestä annetun asetuksen (935/91) mukaan kuurojenpappien virat julistaa haettavaksi asianomainen

tuomiokapituli. Opetusministeriö nimittää kuurojenpappin tuomiokapitulin esityksestä ja ottaa virkaan kuurojenlehtorin tuomiokapitulia kuultuaan. Tämän vuoksi 17 §:n 2 momentissa on ollut viittaus poikkeukselliseen virantäyttömenettelyyn. Kun kuurojen sielunhoitoa varten perustetut virat jatkossa täytettäisiin 15 §:n 2 momentin mukaan erityisvirkasäännössä säädetyllä tavalla, voidaan erityistä virantäyttömenettelyä koskeva maininta poistaa kirkkolaista.

18 luku. Piispa

3 §. *Vaalin ajankohta sekä äänioikeus.* Piispan vaalin valitsijakuntaa laajennettaisiin siten, että kirkolliskokoukseen hiippakunnasta valituilla edustajilla on äänioikeus piispan vaalissa ja että maallikkovalitsijoiden lukumäärä nostettaisiin yhtä suureksi kuin pappisvalitsijoiden määrä. Näitä koskevat muutokset ehdotetaan tehtäväksi 3 §:n 2 momenttiin ottamalla siihen uusi 4 kohta, jolloin nykyinen 4 kohta muuttuisi 5 kohdaksi. Uudessa 5 kohdassa säädettäisiin, että kirkolliskokouksen maallikkoedustajat ja lakimiesasessori luettaisiin kuuluviksi maallikkovalitsijoihin.

Maallikkovalitsijat jakautuisivat seurakuntien kesken siten, että jokainen seurakunta saa vähintään yhden valitsijan. Tuomiokapituli jakaisi loput paikat väkilukujen osoittamassa suhteessa siten, että maallikkovalitsijoita tulisi yhtä monta kuin pappeja ja lehtoreita. Tuomiokapitulin tehtävistä valitsijoiden lukumäärän määräämisessä on tarkempia säännöksiä kirkon vaalijärjestyksen 3 luvussa.

4 §. *Vaalitoimitus, ehdollepano ja virkaan nimittäminen.* Ehdotuksen mukaan kukin äänestäjä äänestäisi yhtä pappia nykyisen kolmen sijasta. Vaalin tuloksen perusteella suoritettaisiin ehdollepano siten, että ensimmäiselle sijalle tulisi vaalissa eniten ääniä saanut pappi, toiselle sijalle toiseksi eniten ääniä saanut ja kolmannelle sijalle kolmanneksi eniten ääniä saanut. Tätä koskeva muutos ehdotetaan otettavaksi pykälän toiseen momenttiin.

Pykälän nykyisin voimassa olevaa 3 momenttia ei ehdoteta muutettavaksi, vaan sen mukaisesti tasavallan presidentti nimittäisi yhden ehdolle pannusta piispaksi.

5 §. *Virkasuhteen päätyminen.* Voimassa olevan pykälän 1 momentti sisältää viittauksen valtion virkamieslakiin. Kun tuomioka-

pitulin virkamiehet, piispa mukaan lukien, siirtyvät erityislaille kirkon palvelukseen, on säännös nykyisessä muodossaan tarpeeton. Sen vuoksi pykälän 1 momentti ehdotetaan kumottavaksi.

19 luku. Tuomiokapituli

4 a §. *Toimivallan siirtäminen.* Tuomiokapitulin nykyisessä päätöksentekojärjestelmässä voidaan pitää puutteena sitä, että nykyiseen lakiin ei sisälly toimivallan siirtämistä koskevia säännöksiä. Ehdotuksen mukaan tuomiokapitulin puheenjohtajalle ja jäsenelle voitaisiin antaa oikeus ratkaista yksin tuomiokapitulin puolesta sellaisia asioita, joiden laatu ja merkitys ei vaadi niiden käsittelemistä tuomiokapitulissa. Tarkemmat yksityiskohdat päätösvalvan siirrosta voidaan ottaa kirkkojärjestykseen. Yhden jäsenen tekemä päätös voitaisiin siirtää tuomiokapitulin täysistunnon ratkaistavaksi.

20 luku. Kirkolliskokous

7 §. *Kirkolliskokouksen tehtävät.* Kun tuomiokapitulin virkamiehet siirtyvät kirkon palvelukseen, tulisi kirkkolakiin ottaa säännökset kysymyksessä olevien virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta. Ehdotuksen mukaan kirkolliskokous perustaisi ja lakkauttaisi arkkipiispan ja piispojen virat. Tätä koskeva lisäystä ehdotetaan kirkolliskokouksen tehtäväluetteloon.

Kun kirkolliskokous on asettanut komitean, jonka tehtävänä on valmistella esitys hiippakuntahallinnon uudistamiseksi, voidaan mahdolliseen organisaatiouudistukseen asti tuomiokapitulien muiden kuin edellä mainittujen virkojen perustamisessa ja lakkauttamisessa menetellä samoin kuin muidenkin erityisvirkojen osalta kirkkolain 22 luvun 2 §:n 7 kohdassa on säädetty.

Siirtymävaiheessa tuomiokapituleissa olevat valtion virkoja vastaavat kaikki virat siirtyvät suoraan erityislain nojalla kirkon viroiksi. Siirtymävaiheessa tuomiokapitulien virat siten turvataan.

22 luku. Kirkkohallitus, kirkon keskusrahasto ja kirkon sopimusvaltuuskunta

2 §. *Kirkkohallituksen tehtävät.* Säännöksessä luetellaan kirkkohallituksen tehtävät.

Nykyisessä laissa kirkkohallituksen tehtäväksi on luettelon 7 kohdassa annettu kirkon erityistehtäviä varten tarkoitettujen virkojen perustaminen ja lakkauttaminen.

Kuten edellä 20 luvun 7 §:n kohdalla on lausuttu, perustettaisiin tai lakkautettaisiin tuomiokapitulien muut kuin arkkipiispan ja piispan virat kirkkohallituksessa. Ehdotetun kirkkolain 22 luvun 2 §:n 7 kohdassa kirkkohallitukselle on annettu oikeus muuttaa kirkkohallituksen virkojen tehtäväpiiriä. Säännös onkin perusteltu kirkkohallituksen virkojen osalta, koska kirkkohallitus johtaa ja päättää omasta toiminnastaan. Tuomiokapitulien virkojen osalta tehtäväpiirien muutoksista päättämisen tulee kuulua tuomiokapitulille, koska tuomiokapituli hoitavat kirkollista hallintoa ja toimintaa hiippakunnissa (19 luvun 1 §). Kun viranhaltijoiden tehtävistä määrätään johtosäännöillä, jotka antaa kirkkojärjestyksen 6 luvun 56 §:n mukaan asianomainen tuomiokapituli, on normiristiriidan välttämiseksi puheenaolevaan 7 kohtaan tehtävä asiaa tarkentava lisäys.

6 §. *Kirkon keskusrahasto.* Nykyisin kirkolliskokous hyväksyessään keskusrahaston talousarvion varaa siinä määrärahan tuomiokapitulien johtaman hiippakunnallisen toiminnan menoihin. Tuomiokapitulilaitoksen siirrettyä kirkolle ei ole enää tarpeen tässä mielessä erotella hiippakunnan hallintoa ja toimintaa, vaan voidaan puhua yleisesti tuomiokapitulien menoista. Keskusrahaston varojen käyttöä koskevaan luetteloon on tehty tätä koskeva muutos.

23 luku. Kurinpitomenettely

3 §. *Kurinpitoasioita käsittelevät viranomaiset.* Tuomiokapituli käsittelee tämän pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan hiippakunnallista toimintaa varten perustetun viran viranhaltijaa koskevan kurinpitoasian. Kun jatkossa kaikkia tuomiokapitulissa työskenteleviä viranhaltijoita kutsutaan tuomiokapitulin viranhaltijoiksi, voidaan 3 kohta kumota. Myös 2 momenttiin on tehtävä tästä johtuva muutos kirkkohallituksen viranhaltijoiden osalta.

24 luku. Alistaminen ja muutoksenhaku

4 §. *Oikaisuvaatimus.* Tuomiokapitulin päätösvallan siirtämistä koskevat säännöset ovat kirkkolain 19 luvun 4 a §:ssä

ja kirkkojärjestyksen 19 luvun 5 a §:ssä. Tästä johtuen muutoksenhaku on tällöin järjestettävä siten, että tuomiokapitulin jäsenen yksinään tekemään päätökseen tyytymätön, jonka oikeutta päätös loukkaa, saa hakea siihen oikaisua tuomiokapitulilta. Tätä tarkoittava säännös ehdotetaan lisättäväksi pykälän 2 momentiksi. Oikaisuvaatimus käsiteltäisiin tuomiokapitulin normaalikokouksessa ilman apujäseniä. Tuomiokapitulin ratkaistua oikaisuvaatimuksen noudatetaan normaaleja valitussäännöksiä.

7 §. *Muutoksenhakuaika.* Kuten edellä 4 §:n kohdalla on lausuttu, olisi siirtämisvallan nojalla tehtyyn päätökseen oikeus hakea oikaisua tuomiokapitulilta. Aika oikaisuvaatimuksen tekemiseen olisi 14 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tätä koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi pykälän 5 momenttiin.

9 §. *Valitusoikeuden rajoittaminen.* Pykälässä säädetään valitusoikeuden rajoittamisesta. Pykälän 2 kohdassa on kielletty valittamasta piispan yksin tekemästä päätöksestä. Kirkkolain uudistamiskomitean mukaan kysymys on piispan kaitsijan vallan nojalla (kirkkojärjestyksen 18 luvun 1 §) tekemistä päätöksistä, joihin valitus ei sovi (mietintö I Suomen ev. lut. kirkon keskushallinto, sarja A 1988:1/2). Nyt esitetty siirtämisjärjestelmä aiheuttaa sen, että piispa voi jatkossa yksinään päättää muunkintyyppisistä asioista. Valituskieltoa piispan siirtämisnormien nojalla tekemästä päätöksestä ei ole tarkoituksenmukaista järjestää 2 kohdan yleissäännöksellä. Tämän vuoksi ehdotetaan siirtämisjärjestelmästä aiheutuvaa lisäystä, joka rajaisi valituskiellon piispan kaitsijana tekemiin päätöksiin.

25 luku. Täydentäviä säännöksiä

1 §. *Täytäntöönpanokelpoisuus.* Pykälän 2 momenttiin on lisätty sana tuomiokapituli, jotta tuomiokapitulin jäsenen tekemää päätöstä ei voida panna täytäntöön ennen kuin on selvitetty, siirretäänkö asia tuomiokapitulin ratkaistavaksi.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan samanaikaisesti kuin laki tuomiokapitulien ylläpidon ja kuurojenpapin virkojen siirtämis-

tä sekä eräiden tonttien luovuttamisesta Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle eli 1 päivänä tammikuuta 1997.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kirkkolain muuttamisesta

Kirkolliskokouksen ehdotuksen ja eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* 26 päivänä marraskuuta 1993 annetun kirkkolain (1054/93) 18 luvun 5 §:n 1 momentti ja 23 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohta, *muutetaan* 6 luvun 14 § ja 15 § sekä 17 §:n 2 momentti, 18 luvun 3 §:n 2 momentti ja 4 §:n otsikko sekä 1 ja 2 momentti, 20 luvun 7 §:n 2 momentin 10 kohta, 22 luvun 2 §:n 1 momentin 7 kohta ja 6 §:n 6 kohta, 23 luvun 3 §:n 2 momentti, 24 luvun 9 §:n 1 momentin 2 kohta sekä 25 luvun 1 §:n 2 momentti ja *lisätään* 6 lukuun uusi 8 a ja 8 b §, 19 lukuun uusi 4 a §, 24 luvun 4 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi sekä 24 luvun 7 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

6 luku

Viranhaltijat ja työntekijät

A. Yleiset säännökset

8 a §

Virkasuhteen irtisanominen

Muu kuin jäljempänä 6 ja 7 momentissa tarkoitettu virkasuhde voidaan molemmin puolin irtisanoa päättymään irtisanomisajan kuluttua. Ennen viranomaisen suorittamaa irtisanomista viranhaltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi irtisanomisen perusteesta. Irtisanomispäätös on perusteltava.

Viranhaltija saadaan irtisanoa seuraavilla perusteilla:

1) asianomainen virka lakkautetaan, eikä viranhaltijaa voida kohtuudella sijoittaa muuhun virkaan, jonka kelpoisuusehdot hän täyttää, tai ottaa sellaiseen työsuhteeseen tai tilapäiseen virkasuhteeseen, jonka tehtävät eivät olennaisesti poikkea viranhaltijan tehtävistä, tahi kouluttaa uusiin tehtäviin;

2) viranhaltija ei kykene asianmukaisesti suorittamaan virkatehtäviään;

3) viranhaltija toimii esimiehen todistettavasti antamasta huomautuksesta huolimatta jatkuvasti tai olennaisesti vastoin virkavelvollisuuksiaan tahi huomautuksesta huolimatta jatkuvasti tai olennaisesti laiminlyö niitä; tai

4) viranhaltijan irtisanomiseen on muu, viranhoidollisiin näkökohtiin perustuva eri-

tyisen painava syy.

Edellä 2 momentin 2 ja 4 kohdassa tarkoitettu syy ei ole ainakaan:

1) sairaus, vika tai vamma, ellei siitä ole ollut seurauksena viranhaltijan työkyvyn olennainen ja pysyvä heikentyminen tavalla, jonka perusteella hänellä olisi oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen;

2) raskaus tai synnytys; eikä

3) osallistuminen viranhaltijayhdistyksen päätöksen perusteella yhdistyksen toimeenpanemaan työtaistelutoimenpiteeseen.

Viranhaltijalla, jolle on myönnetty virkavapautta äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainloman taikka hoitovapaan vuoksi, on sama irtisanomissuoja kuin työntekijällä työsopimuslain mukaan. Sama koskee viranhaltijaa, joka on raskaana tai joka on ilmoittanut käyttävänsä oikeuttaan edellä tarkoitettuihin lomiin tai vapaaseen.

Luottamusmiehenä toimivan viranhaltijan virkasuhde voidaan irtisanoa vain, jos niiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden enemmistö, joiden luottamusmiehenä hän on, antaa siihen suostumuksensa tai jos irtisanomisen peruste on erityisen painava.

Seurakunta tai seurakuntayhtymä ei voi irtisanomisella katkaista papin-, lehtorin- tai kanttorinvirkaan nimitetyn viranhaltijan virkasuhdetta eikä papille annettua määräystä seurakuntapastoriksi tai papinviran hoitajaksi. Tuomiokapituli voi keskeyttää tai peruuttaa papille seurakuntapastoriksi tai papinviran hoitajaksi antamansa määräyksen, milloin siihen on perusteltu syy.

Piispan virkasuhteen päättymisestä sääde-

tään 18 luvun 5 §:ssä.

8 b §

Virkasuhteen lakkaaminen ilman irtisanomista

Virkasuhde lakkaa ilman irtisanomista ja irtisanomisaikaa:

1) kun määräaika, joksi viranhaltija on otettu, on kulunut loppuun, edellyttäen kuitenkin, että virkamääräys on sen antamisaikana ollut työsopimuslaissa (320/70) säädettyllä tavalla määräaikainen;

2) kun virkaan ottanut viranomainen on ennen koeajan loppumista päättänyt, ettei virkasuhdetta vakinaisteta, edellyttäen kuitenkin, ettei päätöstä ole tehty epäasiallisilla perusteilla;

3) sen kalenterikuukauden päättyessä, jonka aikana viranhaltija täyttää 8 §:ssä säädetyn eroamisiän;

4) siitä ajankohdasta lukien, josta viranhaltija on nimitetty, määrätty taikka siirretty pysyvästi toiseen kirkon, seurakunnan tahi seurakuntayhtymän virkaan;

5) kun kirkkohallitus on myöntänyt viranhaltijalle työkyvyttömyyseläkkeen toistaiseksi, sen kalenterikuukauden päättyessä, jonka aikana viranhaltijan oikeus palkan saamiseen virkavapausajalta on päättynyt, tai jos seurakunta on saanut myöntämispäätöksestä tiedon myöhemmin, tiedoksisaantiäivästä; tai

6) kun viranhaltija on 23 luvussa tarkoitetussa kurinpitomenettelyssä pantu viralta, päivänä, jolloin päätös saa lainvoiman.

Mitä 1 momentin 3 kohdassa on sanottu, ei koske väliaikaista eikä tilapäistä viranhaltijaa.

Tilapäinen virkasuhde lakkaa viimeistään talousarviovuoden loppuessa, jollei siihen mennessä ole päätetty tämän palvelussuhteen jatkumisesta.

Viranhaltijalle annettu määräys hoitaa avointa virkaa tai viransijaisuutta voidaan milloin tahansa peruuttaa, jolloin asianomainen viranhaltija siirtyy välittömästi entiseen virkaansa.

Jos viranhaltija eroaa kirkosta tahi on luovuttomasti tai hyväksyttävää estettä ilmoittamatta yhdenjaksoisesti poissa virantoimituksesta yli 30 kalenteripäivää, virkasuhde on itsestään lakannut. Irtisanomiseen oikeutetun viranomaisen on tällöin päätöksellään viipy-

mättä todettava virkasuhteen lakkaaminen. Ennen kuin virkasuhde todetaan lakanneeksi, viranhaltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi, mikäli siitä ei aiheudu olosuhteisiin nähden kohtuutonta haittaa.

B. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän virat

14 §

Virkasääntö

Viranhaltijoiden palvelussuhteen ehdoista annetaan voimassa olevien säännösten ja virkaehtosopimuksen lisäksi tarpeelliset määräykset virkasäännössä. Siinä annetaan myös yleiset määräykset viranhaltijoiden ottamisesta. Virkasäännön hyväksyy kirkkovaltuusto, jonka päätös on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

Virkasääntö ei koske papinvirkaan nimitettyä taikka seurakuntapastoriksi tai papinviran hoitajaksi määrättyä pappia eikä lehtorin- tai kanttorinvirkaan nimitettyä viranhaltijaa, ellei kirkkojärjestyksessä toisin määrätä.

C. Erityisvirat

15 §

Kirkon erityistehtäviä varten perustetut virat ja erityistehtävissä olevien virkasääntö

Kirkon erityistehtäviä varten perustettuja virkoja ovat tuomiokapitulin, kirkkohallituksen ja muut yhteisiin tarpeisiin perustetut virat.

Kirkon erityistehtäviä varten perustettuihin virkoihin ottamisesta sekä viranhaltijoiden asemasta ja velvollisuuksista määrätään 11 §:n estämättä kirkolliskokouksen vahvistamassa virkasäännössä, jollei erikseen ole muuta säädetty, määrätty tai sovittu.

17 §

Virat erityisiä tarpeita varten

Vankilaan tai muuhun laitokseen perustetun papin- tai lehtorinviran täyttää tuomiokapituli julistettuaan viran haettavaksi ja saatuaan hakijoista lausunnon asianomaiselta viranomaiselta. Tuomiokapituli määrää tarvit-

taessa tilapäisen viranhaltijan, viran väliaikaisen hoitajan ja viransijaisen.

18 luku

Piispa

3 §

Vaalin ajankohta sekä äänioikeus

Vaalissa ovat äänivaltaisia:

- 1) hiippakunnan papit, ellei 5 luvun 5 §:stä muuta johdu;
- 2) hiippakunnan lehtorit;
- 3) tuomiokapitulin lakimiesasessori;
- 4) kirkolliskokoukseen hiippakunnasta valitut maallikkoedustajat; sekä
- 5) valitsijat, joita hiippakunnan kunkin seurakunnan kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto valitsee seurakunnan luottamustoimiin 7 luvun 3 §:n mukaan vaalikelpoisista jäsenistä niin, että valitsijoita 3 ja 4 kohdassa mainitut valitsijat mukaanlukien tulee yhtä monta kuin 1 ja 2 kohdassa mainittuja pappeja ja lehtoreita. Kustakin seurakunnasta tulee yksi valitsija ja muut valitsijat määräytyvät seurakunnan väkiluvun osoittamassa suhteessa tuomiokapitulin määräämän jaon mukaan.

4 §

Vaalitoimitus, ehdollepano ja virkaan nimittäminen

Piispan vaali toimitetaan suljetuin lipuin. Kunkin on äänestettävä yhtä pappia.

Vaalissa eniten ääniä saanut pappi tulee ensimmäiselle ehdokassijalle, toiselle ehdokassijalle tulee vaalissa toiseksi eniten ääniä saanut ja kolmannelle ehdokassijalle vaalissa kolmanneksi eniten ääniä saanut.

19 luku

Tuomiokapituli

4 a §

Toimivallan siirtäminen

Tuomiokapitulin puheenjohtajalle ja jäse-

nelle voidaan kirkkojärjestyksessä määrättyissä rajoissa antaa oikeus ratkaista tuomiokapitulin puolesta asioita, joiden laatu ja merkitys ei vaadi niiden käsittelemistä tuomiokapitulissa. Puheenjohtajan ja jäsenen päätökset voidaan kirkkojärjestyksessä määrättyllä tavalla siirtää tuomiokapitulin ratkaistaviksi.

20 luku

Kirkolliskokous

7 §

Kirkolliskokouksen tehtävät

Kirkolliskokouksen asiana on:

- 10) perustaa ja lakkauttaa arkkipiispan, piispojen sekä kirkkoneuvosten virat ja valita ja vapauttaa kirkkoneuvokset sekä 22 luvun 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainitut kirkkohallituksen jäsenet;

22 luku

Kirkkohallitus, kirkon keskusrahasto ja kirkon sopimusvaltuuskunta

2 §

Kirkkohallituksen tehtävät

Kirkkohallituksen tehtävänä on, jollei tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä tai määrätä:

- 7) perustaa ja lakkauttaa kirkon erityistehdäviä varten tarkoitettut virat, ellei 20 luvun 7 §:n 2 momentista muuta johdu, sekä muuttaa kirkkohallituksen virkojen tehtäväpiiriä;

6 §

Kirkon keskusrahasto

Kirkon keskusrahasto on kirkon yhteinen rahasto, jonka varoja käytetään keskusrahaston talousarvion puitteissa:

- 6) tuomiokapitulien ja hiippakuntakokousten sekä synodaalikokousten menoihin;

23 luku

Kurinpitomenettely

3 §

Kurinpitoasioita käsittelevät viranomaiset

 Kirkkohallitus käsittelee kurinpitoasian,
 joka koskee sen viranhaltijaa.

24 luku

Alistaminen ja muutoksenhaku

4 §

Oikaisuvaatimus

 Tuomiokapitulin puheenjohtajan tai jäse-
 nen tämän lain 19 luvun 4 a §:ssä tarkoitet-
 tuun päätökseen tyytymätön, jonka oikeut-
 ta päätös loukkaa, saa hakea siihen oikaisua
 tuomiokapitulilta.

7 §

Muutoksenhakuaika

 Aika 4 §:n 2 momentissa tarkoitettun oi-

kaisuvaatimuksen tekemiselle alkaa tiedok-
 sisaamisesta ja kestää 14 päivää.

9 §

Valitusoikeuden rajoittaminen

 Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa on
 säädetty valitusoikeuden rajoittamisesta,
 muutosta ei saa hakea valittamalla:

2) piispan yksin muutoin kuin 19 luvun
 4 a §:n nojalla tekemään päätökseen;

25 luku

Täydentäviä säännöksiä

1 §

Täytäntöönpanokelpoisuus

 Päätöstä asiassa, joka voidaan siirtää kirk-
 kohallituksen, tuomiokapitulin, kirkkoneu-
 voston tai seurakuntaneuvoston käsiteltäväk-
 si, ei saa panna täytäntöön ennen kuin on
 selvitetty, ettei asiaa siirretä.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä
 kuuta 199 .

 Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan
 ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin
 toimenpiteisiin.

Helsingissä 27 päivänä syyskuuta 1996

Tasavallan Presidentti**MARTTI AHTISAARI**Opetusministeri *Olli-Pekka Heinonen*

Laki

kirkkolain muuttamisesta

Kirkolliskokouksen ehdotuksen ja eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* 26 päivänä marraskuuta 1993 annetun kirkkolain (1054/93) 18 luvun 5 §:n 1 momentti ja 23 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohta, *muutetaan* 6 luvun 14 § ja 15 § sekä 17 §:n 2 momentti, 18 luvun 3 §:n 2 momentti ja 4 §:n otsikko sekä 1 ja 2 momentti, 20 luvun 7 §:n 2 momentin 10 kohta, 22 luvun 2 §:n 1 momentin 7 kohta ja 6 §:n 6 kohta, 23 luvun 3 §:n 2 momentti, 24 luvun 9 §:n 1 momentin 2 kohta sekä 25 luvun 1 §:n 2 momentti ja *lisätään* 6 lukuun uusi 8 a ja 8 b §, 19 lukuun uusi 4 a §, 24 luvun 4 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi sekä 24 luvun 7 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 luku

Viranhaltijat ja työntekijät

A. Yleiset säännökset

8 a §

Virkasuhteen irtisanominen

Muu kuin jäljempänä 6 ja 7 momentissa tarkoitettu virkasuhde voidaan molemmin puolin irtisanoa päättymään irtisanomisajan kuluttua. Ennen viranomaisen suorittamaa irtisanomista viranhaltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi irtisanomisen perusteesta. Irtisanomispäätös on perusteltava.

Viranhaltija saadaan irtisanoa seuraavilla perusteilla:

1) asianomainen virka lakkautetaan, eikä viranhaltijaa voida kohtuudella sijoittaa muuhun virkaan, jonka kelpoisuusehdot hän täyttää, tai ottaa sellaiseen työsuhteeseen tai tilapäiseen virkasuhteeseen, jonka tehtävät eivät olennaisesti poikkea viranhaltijan tehtävistä, tahi kouluttaa uusiin tehtäviin;

2) viranhaltija ei kykene asianmukaisesti suorittamaan virkatehtäviään;

3) viranhaltija toimii esimiehen todistettavasti antamasta huomautuksesta huolimatta jatkuvasti tai olennaisesti vastoin virkavel-

vollisuuksiaan tahi huomautuksesta huolimatta jatkuvasti tai olennaisesti laiminlyö niitä; tai

4) viranhaltijan irtisanomiseen on muu, viranhoidollisiin näkökohtiin perustuva erityisen painava syy.

Edellä 2 momentin 2 ja 4 kohdassa tarkoitettu syy ei ole ainakaan:

1) sairaus, vika tai vamma, ellei siitä ole ollut seurauksena viranhaltijan työkyvyn olennainen ja pysyvä heikentyminen tavalla, jonka perusteella hänellä olisi oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen;

2) raskaus tai synnytys; eikä

3) osallistuminen viranhaltijajyhdistyksen päätöksen perusteella yhdistyksen toimeenpanemaan työtaistelutoimenpiteeseen.

Viranhaltijalla, jolle on myönnetty virkavapautta äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainloman taikka hoitovapaan vuoksi, on sama irtisanomissuoja kuin työntekijällä työ sopimuslain mukaan. Sama koskee viranhaltijaa, joka on raskaana tai joka on ilmoittanut käyttävänsä oikeuttaan edellä tarkoitettuihin lomiin tai vapaaseen.

Luottamusmiehenä toimivan viranhaltijan virkasuhde voidaan irtisanoa vain, jos niiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden enemmistö, joiden luottamusmiehenä hän on, antaa siihen suostumuksensa tai jos irtisanomisen peruste on erityisen painava.

Seurakunta tai seurakuntayhtymä ei voi irtisanomisella katkaista papin-, lehtorin- tai kanttorinvirkaan nimitetyn viranhaltijan virkasuhdetta eikä papille annettua määräystä seurakuntapastoriksi tai papinviran hoitajaksi. Tuomiokapituli voi keskeyttää tai peruuttaa papille seurakuntapastoriksi tai papinviran hoitajaksi antamansa määräyksen, milloin siihen on perusteltu syy.

Piispan virkasuhteen päättymisestä säädetään 18 luvun 5 §:ssä.

8 b §

Virkasuhteen lakkaaminen ilman irtisanomista

Virkasuhde lakkaa ilman irtisanomista ja irtisanomisaikaa:

1) kun määräaika, joksi viranhaltija on otettu, on kulunut loppuun, edellyttäen kui-

tenkin, että virkamääräys on sen antamisai-
kana ollut työsopimuslaisissa (320/70) sääde-
tyllä tavalla määräaikainen;

2) kun virkaan ottanut viranomainen on
ennen koeajan loppumista päättänyt, ettei
virkasuhdetta vakinaisteta, edellyttäen kui-
tenkin, ettei päätöstä ole tehty epäasiallisilla
perusteilla;

3) sen kalenterikuukauden päättyessä, jon-
ka aikana viranhaltija täyttää 8 §:ssä sää-
detyn eroamisiän;

4) siitä ajankohdasta lukien, josta viranhalti-
tija on nimetty, määrätty taikka siirretty
pysyvästi toiseen kirkon, seurakunnan tahi
seurakuntayhtymän virkaan;

5) kun kirkkohallitus on myöntänyt vi-
ranhaltijalle työkyvyttömyyseläkkeen toistai-
seksi, sen kalenterikuukauden päättyessä,
jonka aikana viranhaltijan oikeus palkan saa-
miseen virkavapausajalta on päättynyt, tai,
jos seurakunta on saanut myöntämispäätök-
sestä tiedon myöhemmin, tiedoksisaantipäi-
västä; tai

6) kun viranhaltija on 23 luvussa tarkoite-
tussa kurinpitomenettelyssä pantu viralta,
päivänä, jolloin päätös saa lainvoiman.

Mitä 1 momentin 3 kohdassa on sanottu,
ei koske väliaikaista eikä tilapäistä viranhalti-
tijaa.

Tilapäinen virkasuhde lakkaa viimeistään
talousarviovuoden loppuessa, jollei siihen
mennessä ole päätetty tämän palvelussuhteen
jatkumisesta.

Viranhaltijalle annettu määräys hoitaa
avointa virkaa tai viransijaisuutta voidaan
milloin tahansa peruuttaa, jolloin asianomai-
nen viranhaltija siirtyy välittömästi entiseen
virkaansa.

Jos viranhaltija eroaa kirkosta tahi on lu-
vattomasti tai hyväksyttävää estettä ilmoitta-
matta yhdenjaksoisesti poissa virantoimituk-
sesta yli 30 kalenteripäivää, virkasuhde on
itsestään lakannut. Irtisanomiseen oikeutetun
viranomaisen on tällöin päätöksellään viipy-
mättä todettava virkasuhteen lakkaaminen.
Ennen kuin virkasuhde todetaan lakanneeksi,
viranhaltijalle on varattava tilaisuus tulla
kuulluksi, mikäli siitä ei aiheudu olosuhtei-
siin nähden kohtuutonta haittaa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

B. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän virat

14 §

Virkasääntö

Viranhaltijoiden palvelussuhteen ehtoista annetaan voimassa olevien säännösten ja virkaehtosopimuksen lisäksi tarpeelliset määräykset virkasäännössä. Siinä annetaan myös yleiset määräykset viranhaltijoiden ottamisesta ja erosta. Virkasäännön hyväksyy kirkkovaltuusto, jonka päätös on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

Virkasääntö ei koske papinvirkaan nimitettyä taikka seurakuntapastoriksi tai papinviran hoitajaksi määrättyä pappia eikä lehtorin- tai kanttorinvirkaan nimitettyä viranhaltijaa, ellei kirkkojärjestyksessä toisin määrätä. *Seurakunta tai seurakuntayhtymä ei voi irtisanomisella katkaista papin-, lehtorin tai kanttorinvirkaan nimitetyn viranhaltijan virkasuhdetta eikä papille annettua määräystä seurakuntapastoriksi tai papinviran hoitajaksi.*

14 §

Virkasääntö

Viranhaltijoiden palvelussuhteen ehtoista annetaan voimassa olevien säännösten ja virkaehtosopimuksen lisäksi tarpeelliset määräykset virkasäännössä. Siinä annetaan myös yleiset määräykset viranhaltijoiden ottamisesta. Virkasäännön hyväksyy kirkkovaltuusto, jonka päätös on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

Virkasääntö ei koske papinvirkaan nimitettyä taikka seurakuntapastoriksi tai papinviran hoitajaksi määrättyä pappia eikä lehtorin- tai kanttorinvirkaan nimitettyä viranhaltijaa, ellei kirkkojärjestyksessä toisin määrätä.

C. Erityisvirat

15 §

Eräät tuomiokapitulin virat. Erityistehtävissä olevien virkasääntö.

Tuomiokapitulin virkoihin, joiden palkkaus suoritetaan valtion varoista, sovelletaan valtion virkamieslakia, jollei toisin säädetä.

Hiippakunnallista toimintaa sekä kirkon muita erityistehtäviä varten perustettuihin virkoihin ottamisesta ja virkasuhteen päättämisestä sekä viranhaltijoiden oikeuksista ja velvollisuuksista määrätään 11 §:n estämättä kirkolliskokouksen vahvistamassa virkasäännössä, jollei erikseen ole muuta säädetty, määrätty tai sovittu.

15 §

Kirkon erityistehtäviä varten perustetut virat ja erityistehtävissä olevien virkasääntö.

Kirkon erityistehtäviä varten perustettuja virkoja ovat tuomiokapitulin, kirkkohallituksen ja muut yhteisiin tarpeisiin perustetut virat.

Kirkon erityistehtäviä varten perustettuihin virkoihin ottamisesta sekä viranhaltijoiden asemasta ja velvollisuuksista määrätään 11 §:n estämättä kirkolliskokouksen vahvistamassa virkasäännössä, jollei erikseen ole muuta säädetty, määrätty tai sovittu.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 §

Virat erityisiä tarpeita varten

Vankilaan tai muuhun laitokseen perustetun papin- tai lehtorinviran täyttää tuomiokapituli julistettuaan viran haettavaksi ja saatuaan hakijoista lausunnon asianomaiselta viranomaiselta. Tuomiokapituli määrää tarvittaessa tilapäisen viranhaltijan, viran väliaikaisen hoitajan ja viransijaisen. *Kuurojen sielunhoitoa varten perustetut virat täytetään, niin kuin siitä erikseen säädetään.*

Vankilaan tai muuhun laitokseen perustetun papin- tai lehtorinviran täyttää tuomiokapituli julistettuaan viran haettavaksi ja saatuaan hakijoista lausunnon asianomaiselta viranomaiselta. Tuomiokapituli määrää tarvittaessa tilapäisen viranhaltijan, viran väliaikaisen hoitajan ja viransijaisen.

18 luku

Piispa

3 §

Vaalin ajankohta sekä äänioikeus

Vaalissa ovat äänivaltaisia

- 1) hiippakunnan papit, ellei 5 luvun 5 §:stä muuta johdu;
- 2) hiippakunnan lehtorit;
- 3) tuomiokapitulin lakimiesasessori; *sekä*

4) valitsijat, joita hiippakunnan kunkin seurakunnan kirkkovaltuusto tai seurakunta-neuvosto valitsee seurakunnan luottamustoi-miin 7 luvun 3 §:n mukaan vaalikelpoisista jäsenistä niin, että seurakunnasta tulee yksi valitsija sen väkiluvun jokaista alkavaa 5 000 henkeä kohti.

Vaalissa ovat äänivaltaisia:

- 1) hiippakunnan papit, ellei 5 luvun 5 §:stä muuta johdu;
- 2) hiippakunnan lehtorit;
- 3) tuomiokapitulin lakimiesasessori;
- 4) kirkolliskokoukseen hiippakunnasta valitut maallikkoedustajat; *sekä*

5) valitsijat, joita hiippakunnan kunkin seurakunnan kirkkovaltuusto tai seurakunta-neuvosto valitsee seurakunnan luottamustoi-miin 7 luvun 3 §:n mukaan vaalikelpoisista jäsenistä niin, *että valitsijoita 3 ja 4 kohdas-sa mainitut valitsijat mukaanlukien tulee yhtä monta kuin 1 ja 2 kohdassa mainittuja pappeja ja lehtoreita. Kustakin seurakunnasta tulee yksi valitsija ja muut valitsijat määräytyvät seurakunnan väkiluvun osoittamassa suhteessa tuomiokapitulin määrämän jaon mukaan.*

4 §

Vaalitoimitus, ehdollepano ja nimittäminen

Piispan vaali toimitetaan suljetuin lipuin. Kunkin on äänestettävä kolmea pappia siinä

4 §

Vaalitoimitus, ehdollepano ja virkaan nimittäminen

Piispan vaali toimitetaan suljetuin lipuin. Kunkin on äänestettävä *yhtä pappia.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

järjestyksessä kuin hän haluaa heidät pantavaksi ehdolle.

Ehdokas, jonka useimmat ovat asettaneet ensimmäiseksi, pannaan ensimmäiselle ehdokassijalle. Toiselle ehdokassijalle tulee muista ehdokkaista se, jolle on annettu enimmäkseen äänet ensimmäiselle ja toiselle ehdokassijalle yhteensä, sekä kolmannelle sijalle se jäljellä olevista, joka on saanut yhteensä eniten ääniä.

Vaalissa eniten ääniä saanut pappi tulee ensimmäiselle ehdokassijalle, toiselle ehdokassijalle tulee vaalissa toiseksi eniten ääniä saanut ja kolmannelle ehdokassijalle vaalissa kolmanneksi eniten ääniä saanut.

5 §

Virkasuhteen päätyminen

Piispan virkasuhteen päättymiseen ei sovelleta, mitä valtion virkamiehen virkasuhteesta on säädetty.

5 §

Virkasuhteen päätyminen

(kumotaan)

19 luku

Tuomiokapituli

4 a §

Toimivallan siirtäminen

Tuomiokapitulin puheenjohtajalle ja jäsenelle voidaan kirkkojärjestyksessä määrätyissä rajoissa antaa oikeus ratkaista tuomiokapitulin puolesta asioita, joiden laatu ja merkitys ei vaadi niiden käsittelemistä tuomiokapitulissa. Puheenjohtajan ja jäsenen päätökset voidaan kirkkojärjestyksessä määrätyllä tavalla siirtää tuomiokapitulin ratkaistaviksi.

20 luku

Kirkolliskokous

7 §

Kirkolliskokouksen tehtävät

Kirkolliskokouksen asiana on

Kirkolliskokouksen asiana on:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10) perustaa ja lakkauttaa kirkkoneuvosten virat ja valita ja vapauttaa kirkkoneuvokset sekä 22 luvun 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainitut kirkkohallituksen jäsenet;

10) perustaa ja lakkauttaa *arkkipiispan, piispojen sekä* kirkkoneuvosten virat ja valita ja vapauttaa kirkkoneuvokset sekä 22 luvun 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainitut kirkkohallituksen jäsenet;

22 luku

**Kirkkohallitus, kirkon keskusrahasto
ja kirkon sopimusvaltuuskunta**

2 §

Kirkkohallituksen tehtävät

Kirkkohallituksen tehtävänä on, jollei tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä tai määrätä,

7) perustaa ja lakkauttaa kirkon erityisteh-
täviä varten tarkoitetut virat sekä muuttaa
niiden tehtäväpiiriä;

6 §

Kirkon keskusrahasto

Kirkon keskusrahasto on kirkon yhteinen rahasto, jonka varoja käytetään keskusrahas-
ton talousarvion puitteissa

6) synodaalikokousten ja hiippakuntako-
kousten sekä hiippakunnallisen toiminnan
menoihin;

2 §

Kirkkohallituksen tehtävät

Kirkkohallituksen tehtävänä on, jollei tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä tai määrätä:

7) perustaa ja lakkauttaa kirkon erityisteh-
täviä varten tarkoitetut virat, *ellei 20 luvun
7 §:n 2 momentista muuta johdu*, sekä muut-
taa *kirkkohallituksen virkojen* tehtäväpiiriä;

6 §

Kirkon keskusrahasto

Kirkon keskusrahasto on kirkon yhteinen rahasto, jonka varoja käytetään keskusrahas-
ton talousarvion puitteissa:

6) *tuomiokapitulien ja hiippakuntakokous-
ten sekä synodaalikokousten menoihin:*

23 luku

Kurinpitomenettely

3 §

Kurinpitoasioita käsittelevät viranomaiset

Tuomiokapituli käsittelee kurinpitoasian,
joka koskee

3) *hiippakunnallista toimintaa varten pe-
rustetun viran viranhaltijaa; tai*

3 §

Kurinpitoasioita käsittelevät viranomaiset

Tuomiokapituli käsittelee kurinpitoasian,
joka koskee

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Kirkkohallitus käsittelee kurinpitoasian, joka koskee sen viranhaltijaa *tai muuta kuin 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua kirkon erityistehtävässä olevaa viranhaltijaa.*

Ehdotus

Kirkkohallitus käsittelee kurinpitoasian, joka koskee sen viranhaltijaa.

24 luku

Alistaminen ja muutoksenhaku

4 §

Oikaisuvaatimus

Tuomiokapitulin puheenjohtajan tai jäsenen tämän lain 19 luvun 4 a §:ssä tarkoitettuun päätökseen tyytymätön, jonka oikeutta päätös loukkaa, saa hakea siihen oikaisua tuomiokapitulilta.

7 §

Muutoksenhaku aika

Aika 4 §:n 2 momentissa tarkoitettun oikaisuvaatimuksen tekemiselle alkaa tiedoksisamisesta ja kestää 14 päivää.

9 §

Valitusoikeuden rajoittaminen

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa on säädetty valitusoikeuden rajoittamisesta, muutosta ei saa hakea valittamalla

2) piispan yksin tekemään päätökseen;

9 §

Valitusoikeuden rajoittaminen

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa on säädetty valitusoikeuden rajoittamisesta, muutosta ei saa hakea valittamalla:

2) piispan yksin *muutoin kuin 19 luvun 4 a §:n nojalla* tekemään päätökseen;

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

25 luku

Täydentäviä säännöksiä

1 §

Täytäntöönpanokelpoisuus

 Päätöstä asiassa, joka voidaan siirtää kirkkohallituksen, kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston käsiteltäväksi, ei saa panna täytäntöön ennen kuin on selvitetty, ettei asiaa siirretä.

 Päätöstä asiassa, joka voidaan siirtää kirkkohallituksen, *tuomiokapitulin*, kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston käsiteltäväksi, ei saa panna täytäntöön ennen kuin on selvitetty, ettei asiaa siirretä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
